

1292**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 4 października 2001 r.

w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny.

Na podstawie art. 49 ust. 3 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238 oraz z 2001 r. Nr 72, poz. 748, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 973 i Nr 111, poz. 1194) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) minima programowe obowiązujące dla specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny, zwanej dalej „specjalizacją”,
- 2) warunki uzyskiwania przez pracowników socjalnych stopni specjalizacji,
- 3) tryb postępowania w sprawie nadawania stopni specjalizacji i wydawania dyplomów,
- 4) warunki, jakie powinny spełniać podmioty prowadzące szkolenia w zakresie specjalizacji.

§ 2. Minimum programowe dla I stopnia specjalizacji obejmuje następujące moduły oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) umiejętności interpersonalne w pracy socjalnej — 40 godzin,
- 2) wybrane zagadnienia z zakresu prawa rodzinnego, karnego i penitencjarnego, administracyjnego, pracy, ubezpieczeń społecznych oraz prawnych regulacji pomocy społecznej — 60 godzin,
- 3) doskonalenie metod i technik pracy socjalnej:
 - a) z osobą,
 - b) z rodziną i grupą,
 - c) ze środowiskiem lokalnym— po 40 godzin,
- 4) etyka pracy socjalnej — 16 godzin,

- 5) metody oraz techniki tworzenia i oceny projektów socjalnych — 24 godziny,
- 6) metody i techniki oceny w pracy socjalnej — 16 godzin,
- 7) pomoc instytucjonalna — typy i funkcje — 24 godziny,
- 8) metody samokształcenia, własny warsztat pracy — 8 godzin.

§ 3. 1. Minimum programowe dla II stopnia specjalizacji obejmuje następujące moduły oraz liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację:

- 1) w zakresie przygotowania ogólnego:
 - a) system prawny pomocy społecznej w wybranych państwach, w szczególności w państwach członkowskich Unii Europejskiej, oraz porównanie z polskim systemem prawnym pomocy społecznej — 20 godzin,
 - b) praca w zespole — zespołowe rozwiązywanie problemów i konfliktów — 20 godzin,
 - c) projekt socjalny — metodyka projektowania, promocja organizacji i działań socjalnych — 20 godzin,
 - d) interwencja kryzysowa — podstawy teoretyczne metody i podstawowe umiejętności jej stosowania w pracy socjalnej — 20 godzin,
 - e) „wypalenie zawodowe” — psychologiczne skutki i metody przeciwdziałania — 10 godzin,
 - f) superwizja w pomocy społecznej — podstawy teoretyczne i modele stosowane w praktyce — 20 godzin,
 - g) funkcje i zadania organizacji pozarządowych w pomocy społecznej — 10 godzin,
 - h) pracownik socjalny jako animator działań w środowisku lokalnym w obszarze pomocy społecznej — 10 godzin,
- 2) w zakresie przygotowania specjalistycznego, dostosowanego merytorycznie do kierunków pracy socjalnej, o których mowa w ust. 2 i 3:
 - a) interdyscyplinarna charakterystyka problemu — podstawowe wiadomości o aspektach socjologicznych, psychologicznych, medycznych i ekonomicznych — 60 godzin,
 - b) metody pracy socjalnej, z uwzględnieniem działań profilaktycznych — 30 godzin,
 - c) instytucje terapii i wsparcia społecznego dla osób, o których mowa w ust. 2 i 3 — 15 godzin.

2. Szkolenie w zakresie przygotowania specjalistycznego prowadzi się w następujących kierunkach pracy socjalnej:

- 1) z dzieckiem,
- 2) z osobami starszymi,

- 3) z osobami bezrobotnymi,
 - 4) z osobami z zaburzeniami psychicznymi — chorymi psychicznie,
 - 5) z osobami z zaburzeniami psychicznymi — upośledzonymi umysłowo,
 - 6) z osobami będącymi ofiarami przemocy,
 - 7) z osobami niepełnosprawnymi fizycznie,
 - 8) z osobami uzależnionymi, w szczególności od alkoholu i narkotyków,
- oraz z rodzinami tych osób.

3. Podmiot prowadzący szkolenie w zakresie specjalizacji, zwany dalej „podmiotem szkolącym”, może określić inny niż wymienione w ust. 2 kierunek pracy socjalnej, po uzyskaniu pozytywnej opinii regionalnej komisji egzaminacyjnej do spraw stopni specjalizacji pracowników socjalnych, zwanej dalej „regionalną komisją”, właściwej ze względu na siedzibę podmiotu szkolącego.

§ 4. Szkolenia w zakresie I i II stopnia specjalizacji prowadzi się w formie wykładów, ćwiczeń i warsztatów, z tym że na wykłady przeznaczają się od 50 do 60% godzin szkolenia.

§ 5. 1. O uzyskanie specjalizacji I lub II stopnia mogą ubiegać się pracownicy socjalni zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, a także w podmiotach i instytucjach, o których mowa w art. 47 i 50 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”, jeżeli wykonują zadania określone w ustawie.

2. Do uzyskania I stopnia specjalizacji pracownik socjalny powinien:

- 1) posiadać co najmniej trzyletni staż pracy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej lub w podmiotach i instytucjach, o których mowa w art. 47 i 50 ustawy, jeżeli wykonuje zadania określone w ustawie,
- 2) odbyć szkolenie w zakresie I stopnia specjalizacji, obejmujące moduł, o którym mowa w § 2 pkt 2, jeden spośród modułów określonych w § 2 pkt 3 i — zrealizowane w wymiarze co najmniej 100 godzin — moduły wybrane z pozostałych modułów, określonych w § 2, oraz zdać egzamin.

3. Do uzyskania II stopnia specjalizacji pracownik socjalny powinien:

- 1) posiadać I stopień specjalizacji lub ukończone studia magisterskie na kierunkach: pedagogika, politologia, psychologia lub socjologia,
- 2) posiadać co najmniej pięcioletni staż pracy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej lub w podmiotach i instytucjach, o których mowa w art. 47 i 50 ustawy, jeżeli wykonuje zadania określone w ustawie,
- 3) odbyć szkolenie w zakresie II stopnia specjalizacji oraz zdać egzamin.

§ 6. 1. Pracownik socjalny ubiegający się o II stopień specjalizacji po zakończeniu szkolenia jest obowiązany do przygotowania pracy dyplomowej.

2. W pracy dyplomowej należy przedstawić projekt rozwiązania problemu socjalnego z wybranego kierunku pracy socjalnej.

3. Praca dyplomowa powinna zawierać:

- 1) część teoretyczną, opracowaną na podstawie aktualnej literatury przedmiotu,
- 2) opis problemu socjalnego,
- 3) charakterystykę środowiska lokalnego, w którym wystąpił problem socjalny,
- 4) szczegółowy opis rozwiązania problemu socjalnego.

4. Podmiot szkolący wyznacza konsultanta pracy dyplomowej spośród konsultantów pozytywnie zaopiniowanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną do spraw stopni specjalizacji pracowników socjalnych, zwaną dalej „Centralną Komisją”. Pracownikowi socjalnemu przysługują konsultacje w wymiarze 15 godzin.

5. Pracę dyplomową przedkłada się podmiotowi szkolącemu.

6. Podmiot szkolący wyznacza recenzenta pracy dyplomowej spośród specjalistów z danego kierunku pracy socjalnej.

§ 7. 1. Do egzaminu na I stopień specjalizacji regionalna komisja dopuszcza pracownika socjalnego, który przedłożył zaświadczenie podmiotu szkolącego o ukończeniu szkolenia w zakresie I stopnia specjalizacji.

2. Do egzaminu na II stopień specjalizacji Centralna Komisja dopuszcza pracownika socjalnego, który przedłożył:

- 1) dyplom I stopnia specjalizacji lub dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunkach, o których mowa w § 5 ust. 3 pkt 1,
- 2) zaświadczenie podmiotu szkolącego o ukończeniu szkolenia w zakresie II stopnia specjalizacji,
- 3) pracę dyplomową, o której mowa w § 6, i recenzję tej pracy Centralnej Komisji, co najmniej na miesiąc przed terminem egzaminu.

§ 8. Po zdaniu egzaminu, o którym mowa w § 7 ust. 1 i 2, pracownik socjalny otrzymuje dyplom I lub II stopnia specjalizacji, który zawiera odpowiednio:

- 1) nazwę regionalnej komisji lub Centralnej Komisji, która przeprowadziła egzamin, i podstawę prawną jej działania,
- 2) imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia pracownika socjalnego oraz jego fotografię,

- 3) uzyskany stopień specjalizacji,
- 4) nazwę miejscowości i datę złożenia egzaminu,
- 5) numer w rejestrze, o którym mowa w art. 49 ust. 2c pkt 3 i ust. 2e pkt 3 ustawy,
- 6) podpis pracownika socjalnego,
- 7) podpisy przewodniczącego i członków regionalnej komisji lub Centralnej Komisji,
- 8) pieczęć urzędową urzędu marszałka, właściwego ze względu na siedzibę regionalnej komisji, albo ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego,
- 9) wykaz modułów, które były przedmiotem szkolenia, łącznie z liczbą godzin ich realizacji.

§ 9. Kandydaci na konsultantów prac dyplomowych na II stopień specjalizacji powinni posiadać:

- 1) ukończone studia magisterskie na kierunkach, o których mowa w § 5 ust. 3 pkt 1,
- 2) stopień naukowy, ukończone studia podyplomowe lub ukończone inne formy szkolenia podnoszące kwalifikacje,
- 3) co najmniej siedmioletnią praktykę w pracy socjalnej zgodną z kierunkiem pracy socjalnej stanowiącym przedmiot szkolenia w zakresie II stopnia specjalizacji lub w kształceniu w zakresie pracy socjalnej.

§ 10. Podmiot szkolący powinien spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać szczegółowy program szkolenia, uwzględniający minimum programowe, o którym mowa odpowiednio w § 2 i 3, łącznie z wykazem tematów ćwiczeń i warsztatów oraz listą literatury dla każdego modułu objętego minimum programowym; program szkolenia może dotyczyć szkolenia w zakresie I stopnia specjalizacji, II stopnia specjalizacji w zakresie przygotowania ogólnego lub przygotowania specjalistycznego albo szkolenia w zakresie I i II stopnia specjalizacji,
- 2) dysponować kadrą wykładowców posiadających:
 - a) ukończone studia magisterskie na kierunkach, o których mowa w § 5 ust. 3 pkt 1, lub na kierunku prawo,
 - b) stopień naukowy, ukończone studia podyplomowe lub ukończone inne formy szkolenia podnoszące kwalifikacje,
 - c) trzyletnią praktykę w zakresie kształcenia lub doskonalenia pracowników socjalnych,
- 3) w przypadku prowadzenia szkolenia w zakresie II stopnia specjalizacji posiadać co najmniej czterech konsultantów prac dyplomowych,
- 4) posiadać co najmniej salę wykładową i dwie sale do przeprowadzania warsztatów i ćwiczeń wyposażone w techniczne środki nauczania.

§ 11. Szkolenia w zakresie I stopnia specjalizacji, prowadzone w dniu wejścia w życie rozporządzenia, prowadzi się do czasu ich ukończenia na dotychczasowych warunkach.

§ 12. Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 5 marca 1997 r. w sprawie stopni

specjalizacji w zawodzie „pracownik socjalny” (Dz. U. Nr 24, poz. 125 i z 1999 r. Nr 25, poz. 224).

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Pracy i Polityki Społecznej:

w z. J. Staręga-Piasek